

Филип Узунов

**ВОЕННАТА СТРАТЕГИЯ
НА ТРЕТИЯ РАЙХ**

1941 – 1945

еделваїс

Плевен, 2024

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРОЛОГ _____	9
ЧАСТ I	
Германската военна кампания в СССР през 1941 _____	13
УВОД	
<i>Историографски акценти _____</i>	14
ПЪРВА ГЛАВА	
<i>Война, стратегия, геополитика _____</i>	35
ВТОРА ГЛАВА	
<i>Моделът на „светкавичната война“ _____</i>	50
ТРЕТА ГЛАВА	
<i>Планиране на операция „Барбароса“ _____</i>	75
ЧЕТВЪРТА ГЛАВА	
<i>Първата кампания на войната против Съветския съюз _____</i>	141
ПЕТА ГЛАВА	
<i>Провалът на германската военна икономика през 1941. Дилемата „широко“ или „дълбоко“ въоръжаване _____</i>	217
ЗАКЛЮЧЕНИЕ _____	246
ЧАСТ II	
Сталинград - Ел Аламейн - Курск _____	251
ПЪРВА ГЛАВА	
<i>Втората немска военна кампания в Русия - 1942 _____</i>	252
ВТОРА ГЛАВА	
<i>Африканската кампания 1940-1943 _____</i>	325
ТРЕТА ГЛАВА	
<i>„Цитадела“ _____</i>	362
ЗАКЛЮЧЕНИЕ _____	404

ЧАСТ III

Третият Райх в обкръжение 1944-1945 _____ 411

ПЪРВА ГЛАВА

Руският фронт. Зимата и пролетта на 1944 _____ 412

ВТОРА ГЛАВА

Еластичната отбрана _____ 427

ТРЕТА ГЛАВА

Белоруската „кана“ на група армии „Център“ _____ 434

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Битката за Балканите _____ 458

ПЕТА ГЛАВА

Англо-американската „голяма стратегия“ _____ 486

ШЕСТА ГЛАВА

Денят „Д“ _____ 497

СЕДМА ГЛАВА

Арденският сюрприз _____ 538

ОСМА ГЛАВА

Катастрофата на Висла _____ 566

ДЕВЕТА ГЛАВА

Померанският план _____ 575

ДЕСЕТА ГЛАВА

Берлин - 1945 _____ 583

ЕПИЛОГ

_____ 611

Бележки

_____ 614

Пролог

Монографията е история и теория на висшата стратегия на Третия райх в периода 1941 – 1945 г. Авторът изследва целия комплекс на стратегическото планиране и ръководство на войната, подготовката и реорганизацията на въоръжените и сили, военната доктрина и пропагандните тези, както и военностопанския механизъм на държава, неразполагаща с ресурси за водене на глобална война. Макар изследването да е фокусирано върху германско-съветския театър на военни действия, в значителна степен касае и военните операции на другите стратегически направления – Северна Африка, Италия и Франция.

Изстребителната война на Германия срещу Съветския съюз продуцира силен изследователски и сантиментален интерес, граничещ понякога с откровена маниякалност. В края на ХХ и началото на ХХІ в. започва уникална по своя обхват и ожесточеност научна и пропагандна дискусия, в епицентъра на която са изследванията на руския историк и публицист Виктор Суворов (Владимир Богданович Резун). С шеметни темпове са публикувани стотици статии, монографии и документални свидетелства по история на ранните етапи на германско-съветския конфликт, формиращи новата интелектуална среда на пълномащабна преоценка, но и на синтез на постигнатото от отделни автори и школи. Суворов е създател на иновативно направление в историографията на ВСВ, наречено с различни прилагателни – ревизионистка история, негационизъм, алтернативна историография или почти обидното фолк-хистъри.

С бързи темпове алтернативната историография се сдобива със свои съмишленици и най-важното – читатели. Двата най-ярки наследници на Виктор Суворов са Игор Бунич и Марк Солонин. Подобно на своя „навигатор“ те не са професионални историци. Бунич е корабен инженер, завършил Ленинградския корабостроителен институт и работил като научен сътрудник в ленинградската Военноморска академия. Изследва архивни материали и съставя аналитични обзори за ръководството на академията, започва да публикува свои разработки в самиздат по военноморска история и като такъв през 1982 г. попада в ползрението на КГБ. Уволнен е със звание подполковник.

По темата за началната фаза на германско-съветската война публикува трилогия със заглавие „Операция буря“ (издадена на български през 1994 г.), в която обосновава тезата на Суворов за готвената от Сталин превантивна война с архивни (косвени) документи. Роденият през 1937 г. Бунич умира през 2000 г. в крайна бедност и след отравяне със самогон (силна алкохолна напитка, правена с обелки от картофи). Роден е в Днепрпетровск, поради което се счита за украински историк.

Марк Симеонович Солонин е чистокръвен руснак, роден е през 1958 г. в гр. Куйбишев, историческата Самара. Баща му е инженер, майката – учителка по немски език. По образование е авиоинженер и работи в секретен научен институт, който разработва прототипи на реактивни самолети, балистични и крилати ракети. Политическите му възгледи го правят неудобен за властта и той се „преквалифицира“ като пожарникар в котелно отделение. Познава в детайли съветската авиокосмическа индустрия и традиция и в края на 80-те години на XX в. започва да публикува в самиздат свой изследвания за началния етап на германско-съветската война. Виктор Суворов признава, че публикациите на Солонин след 2000 г. притежават по-добър аналитичен и историографски потенциал от неговите.

Констатациите на Солонин се доближават до тези на Суворов, но са по-добре обосновани и развити, защото по времето на Елцин успява да работи в два военни архива с общонационално значение – руския военен архив в Подолск (Подмосковieto) и федералния архив на ФРГ във Фрайбург. Това му дава основание да твърди, че макар и съветските въоръжени сили (РККА) в навечерието на войната да притежават огромно превъзходство в жива сила и техника, командният състав и обикновените войници и офицери не притежават мотивацията да се сражават срещу силите на нацистка Германия поради недостатъчна подготвеност и враждебно отношение към режима на Йосиф Сталин. Солонин счита, че Сталин е готвил внезапно военно нападение срещу Вермахта, не посочва конкретна дата (за разлика от Суворов), но е категоричен, че германската армия през първите седмици на войната достига тактическо и оперативно превъзходство, ненадхвърлящо повече от стотина километра навътре в съветската територия. Големите поражения под Киев и Вязьма – Брянск са от войските на втория стратегически ешелон, които са също толкова демотивирани да се сражават срещу немския противник, колкото и пограничните бойни формации. Още по-очевиден според него е въпросът със съветската авиация, която не е унищожена на летищата, както твърди конформистката съветска историография, а самолетите са били изоставени от летателния и

техническият персонал. Въобще деморализацията в РККА е била всеобхватна с тенденция към пълно разложение.

Суворов, Бунич и Солонин, всеки по свой собствен начин, но с очевиден талант, ерозират мита за „Отечествената война“ на съветския народ, за която плащат висока цена. Суворов, бивш полковник от Главното разузнавателно управление на Генералния щаб (ГРУ), става невъзвращенец във Великобритания с висяща смъртна присъда, роднините му, останали в Русия, са притеснявани и заплашвани. Игор Бунич въпреки отличната си квалификация е уволнен и на практика маргинализиран. Подобна е ситуацията и с Марк Солонин, който заради книгите си и поради факта, че подписва декларация на опозицията срещу Владимир Путин („Путин трябва да си върви“), е принуден през 2019 г. да напусне Русия.

Повече от очевидно е, че развенчаването и дори само омаловажаването на съветската митология за освободителната мисия на Червената армия водят до брутални последици за редица руски автори, притежаващи неоспорими белетристични и изследователски качества. Едва ли в света има високоразвита индустриална държава с могъща интелектуална традиция, която по толкова безогледен начин да разпилява материални и човешки национални ресурси. Всеки, който дръзне да разрушава или поне да се съмнява в националния идентификационен мит, наречен „Велика отечествена война“, е длъжен да понесе санкциониращата репресия за собственото си оцеляване.

Германско-съветската война е и психологическа проекция на съткновение на две могъщи патологически конституции, Хитлер срещу Сталин, битка на психопата срещу параноика. През 1932 г. в Берлин става едно на пръв поглед малко известно събитие, но със значими последствия за германската политика. През май Адолф Хитлер дава под съд за клеветата известния журналист Вернер Абел, който го обвинява, че нацистката партия е получила 10 милиона лири от италианските фашисти. Според тогавашния закон финансирането на политическите партии от външни източници е забранено и се наказва по наказателния закон. Съдията по делото иска съдебно психиатрична експертиза, за която е определен водещият германски психиатър Артур Кронфелд. Заключение на Кронфелд е еднозначно: Хитлер е ярко изразен крипто-епилептичен психопат. Психопатите от подобен тип често изпадат в депресивни състояния, от които излизат с необузdana и свършено неконтролируема агресия. Неконтролируемата агресия ги кара да забравят за риска и, хвърляйки се срещу по-силни противници, ги подтиква да не оказват ефективна съпротива, намиращи се под въздействието на мощен енергиен импулс на безумие.

Именно психотичната енергия на безумието е водещият творчески мотив.

Кронфелд емигрира в СССР, понеже е половин евреин, става съветник на Сталин и на НКВД и не е репресиран. Там той публикува брошура за „вътрешно ползване“ (50 екземпляра) със заглавие „Дегенератите във властта“, в която се прави кратко описание на националсоциалистическия елит. Четивото е сравнително примитивно, но полезно както за Съветите, така и за американците.

1927 година е знаменателна в историята на болшевишка Русия с една тъжна, но ужасяваща констатация. През декември с.г. след беседа със Сталин водещият руски невропатолог Владимир Михайлович Бехтерев поставя обезпокоителната диагноза – „типичен случай на тежка параноя“. Впоследствие, след като Бехтерев разкрива тайната на вожда пред свои колеги, той умира при мистериозни обстоятелства.

Още един път диагнозата „параноя“ е поставена на Сталин през 1939 г. от кремълските лекари Д. Плетньов и Л. Левин. Съдбата е сурова и към двамата. Плетньов умира в концентрационен лагер, а Левин е убит хладнокръвно и без обяснения. Информирани историци, подробно изследващи биографията на Сталин, твърдят, че вождът по-скоро има параноични черти в характера и не е клиничен, автентичен случай на параноя. В противен случай не би бил толкова ефективен в политическата си дейност. Но очевидно няма действителни причини, по силата на които параноията да не може да се използва за достигане на политически цели в условията на твърд режим и затворено общество. При Сталин, а и при други, но в по-малка степен, унищожаването на реалния или въображаем противник е превърнато в основна психическа доминанта, в психически начин на живот, който предопределя с известна доза късмет гарантирано място в историята на политическото лидерство в неговите най-ужасни и перверзни превъплъщения.

Част I

**ГЕРМАНСКАТА ВОЕННА
КАМПАНИЯ В СССР ПРЕЗ 1941**

Стратегическо планиране и военни
операции

УВОД

Историографски акценти

Стратегическият анализ на първата кампания от войната на нацистка Германия срещу Съветския съюз е изтощително усилие. Подходът, недвусмислено мултидисциплинарен, е релевантен на желаните и постигнатите цели. Краткият историографски преглед на някои от по-влиятелните тези по темата е задължително условие за експониране на ключовите моменти на предлаганата разработка.

Въпреки кризисните метаморфози от последните три десетилетия съветско-руската историография на Втората световна война запазва своето водещо място като традиция, тематично-изследователски и документален обсег. Тя продължава да служи в качеството на изследователски ориентир и за някои от останалите историографски школи.

Сковаващият догматизъм и свръхподчиняването на политически детерминанти не позволява в периода 1945 – 1985 г. историческите проучвания за навечерието и първия период на войната да се основават на изключително богатата съветска документална база. В това отношение западните историци имат значително преимущество над съветските. Те могат свободно да ползват германските архивни материали, оказали се под контрола на американците, които на комерческа основа ги предлагат на всички желаещи. Съветските историци получават право на частичен достъп до засекретен архивен материал при разработването на официални и юбилейни трудове, например шестомната „История на Великата отечествена война на Съветския съюз 1941 – 1945“, и при подготовката на закрити референтни работи, предназначени за ограничен кръг читатели от политическото и военното ръководство. В отделни случаи достъпът се ограничава само до архивни материали, разсекретяващи бойната дейност на отделни части и съединения.

Тази ограничителна особеност на съветската историография предпоставя, от една страна, голямото количество колективни трудове за войната, а от друга, разработването на отделните нейни проблеми да се базира предимно на популяризаторски и пропагандни материали, а не на автентични архивни документи. Публикуваната в годините на войната и

дълго след нея литература има най-вече оперативен и публицистичен характер. Тя обобщава значителен фактически материал, но нейната архивна и мемоарна аргументация е изключително оскъдна, което ограничава аналитичната дълбочина на изследванията и оставя много „бели петна“.

Първия значителен пробив в забранителните идеологически рамки осъществява шесттомната „История на Великата отечествена война на Съветския съюз 1941 – 1945“, публикувана през периода 1956 – 1965 г.¹ В сравнение с по-рано публикуваните трудове по история на войната източниковата аргументация е разширена впечатляващо. Много документи и архивни материали за пръв път са въведени в научно обращение. Огромното количество фактически материал, съдържащ се в шесттомника, се превръща в неocenim източник за изследователите, работещи по проблемите на войната.

Създавайки историята, авторите привеждат голямо количество секретни документи. Сред тях са недостъпните за широката публика исторически и оперативни разработки на Генералния щаб, недостъпни монографии и сборници, съдържащи описания на най-важните операции в началните етапи на войната. Слабата страна на тези служебни трудове са концептуалната неразработеност и отсъствието на достоверен статистически материал за съотношението на силите, човешките и материалните загуби в сраженията и операциите.

В шесттомника е направена решителна крачка към осмисляне на първия и най-труден период на германско-съветската война. Някои от ключовите постановки за войната и днес намират място в руската военна историография. Именно в това колективно изследване за пръв път се загатва, че превъзходството на Вермахта е в качествено, а не в количествено отношение. Германските офицери и подофицери се отличават с по-добра професионална, тактическа и оперативна подготовка. Висшият команден състав, макар и страдащ от липсата на глобален стратегически усет и действащ в рамките на отработен оперативен шаблон, е по-квалифициран от съветския в ръководството на войските, осъществяването на оперативно взаимодействие между родовете войски и притежава в първия период значителна свобода на действие.

В шесттомното издание не е подминат и въпросът за влиянието на сталинските репресии върху отбранителната способност на страната.² За пръв път във военноисторически труд се визират пълномасштабните чистки в армията в периода май 1937 г. – септември 1938 г., засягащи половината от командирите на полкове, почти всички командири на бригади и дивизии, всички командири на корпуси и командващите военните окръзи,

много преподаватели от висшите и средните военни учебни заведения и други военни и военнополитически кадри. По-нататък се изтъква, че една от съществените причини за неуспехите на Червената армия в началото на войната е именно жестоката репресия във военните среди, признание, което е нетипично за военноисторическите изследвания от 70-те години.

Истинско събитие във военната историография е отпечатаната през 1965 г. от издателство „Наука“ без съгласието на високопоставените идеологически инстанции книга на А. М. Некрич „1941: 22 юни“.³ В нея обективно са разкрити и новаторски описани редица оперативни и стратегически пропуски и грешки на съветското главно командване в навечерието и в началния период на войната. В предишни работи, касаещи дадения период, такива факти не се споменават. Скоро след публикуването книгата е инкриминирана и не реализира второ издание.

Впечатляващото постижение на Некрич впоследствие е развито от старши преподавателя от академията на Генералния щаб полковник В. А. Анфилов. През 1971 г. той чрез същото издателство публикува първия завършен фундаментален труд за периода от началото на германското оперативно планиране на Руската кампания до Московската битка.⁴ Макар и писана през ерата на „застоя“, книгата на Анфилов се ползва с репутацията на модерно военноисторическо изследване, което въпреки задължителната за такива случаи патриотична риторика разкрива задълбочено и обективно както събитийната фактология, така и теоретическите тънкости на оперативно-стратегическото планиране на германския и съветския Генерален щаб и военните операции на отделните оперативни военни театри на германско-съветския фронт. Категорична е тезата на Анфилов, че ако съветските войски от армиите за прикритие на пограничните военни окръзи са били своевременно приведени в бойна готовност, което изцяло е зависело от Сталин, те биха могли значително по-ефективно да се противопоставят на проникващата сила на Вермахта, изразходвайки настъпателния му потенциал още в края на юли 1941 г.⁵ Анфилов подхвърля на ожесточена критика действията на редица военни и политически дейци от военния период и най-вече К. Е. Ворошилов, поради което си спечелва етикета „антисъветчик“ и е принуден да напусне академията. Книгата на Анфилов претърпява обаче няколко издания и продължава и до днес да е едно от най-пълните и квалифицирано написани военноисторически съчинения.

Краткият обзор на съветската историография през 70-те години не може да мине и без споменаването на изследването на Д. М. Проектор „Агресия и катастрофа“, излязло от печат през 1972 г.⁶ Проектор, кой-

то се вписва изцяло в конюнктурния поток на съветската историческа германистика, притежава безспорен талант и квалификация при анализа на немските стратегически разработки, служещи за основа на плана „Барбароса“. Той е и един от първите съветски историци, който детайлно изучава принципите на германската стратегия в Полската и Френската кампания, което му помага проникновено да отбележи, че Хитлер няма единен, цялостен план за глобална война и че той изцяло е повлиян от представите за континентално могъщество. Нещо повече. Нацисткото оперативно-стратегическо планиране никога не се издига до равнището на коалиционна стратегия, нещо, което се отбелязва като крупен принципен недостатък още след военната победа над Франция.

По отношение на Руската кампания на Вермахта Проектор е отчасти прав, когато твърди, че почти всички стратегически варианти на Генералния щаб на сухопътните войски страдат от непълноти, шаблон, слабо познаване на съпротивителната мощ на Червената армия и концептуална незавършеност. Във връзка с първия оперативен проект за война срещу СССР, изготвен от генерал Е. Маркс и апологетизиран от някои немски историци и мемоаристи, Проектор справедливо отбелязва, че идеята за непрекъснато настъпление на група армии „Център“ към Москва се основава изцяло на умозаключителното предположение, че намиращите се на отбранителни позиции съветски войски от западните военни окръзи след пробива на немските танкови клинове „няма да могат повече да съсредоточат за единни контрамерки разтегнатите на една линия свои сили и скоро ще паднат в жертва поединично под превъзходството на немските войски и ръководство“.⁷

Според съветския историк и планът на Г. Зодернщерн се основава на предположение за слабост и пасивност на противника, нещо, с което не можем да се съгласим. Напротив, генерал Зодернщерн подобно на полковник Лосберг счита, че голямата дълбочина на оперативния военен театър на изток ще даде редица шансове на противника да изведе по свое усмотрение войските си от сражение и като ги прегрупира, да създаде големи неприятности за фланговете на група армии „Център“.

Най-влиятелният, но типичен за визирания етап труд си остава 12-томната „История на Втората световна война 1939 – 1945“, разработена от четирите най-мощни и престижни научни структури в бившия СССР: Института по военна история при Министерството на отбраната, Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС и институтите по история на СССР и всеобща история при АН на СССР.⁸ При писането на 12-томната официална история на Втората световна война са привлечени

най-добрите научни сили по съответните тематични цикли, но въпреки това томовете притежават редица характерни недостатъци, традиционни за съветската военна историография. В известен смисъл при разработването на проблематиката за началото на германско-съветската война, действията на Сталин и ръководителите на комисариата по отбраната и Генералния щаб историята търпи критика от гледната точка на научната обективност и бележи в съдържателно отношение крачка назад в сравнение с шесттомното издание. Що се отнася до подготовката на плана „Барбароса“, германските подготвителни и маскировъчни мероприятия по съсредоточаването, развърщането и реконструкцията на въоръжените сили на Вермахта след Полската и Френската кампания, претрупаната фактологичност преобладава за сметка на прецизния стратегически анализ.

В поредицата изследвания, посветени на войната, трябва да посочим и задълбочения труд на Д. З. Муриев, посветен на Московската битка.⁹ Авторът разглежда Московското сражение през призмата на операциите на отделните фронтове, разположени на московското стратегическо направление, привеждайки нови цифрови данни, и прави принципиални фактически уточнения. Една от най-важните констатации, която не се споделя от останалите съветски автори, е, че именно Московската битка бележи онзи стратегически поврат, който в решаваща степен предreshава хода на германско-съветската война.

През 1960-те години на преден план в съветската историография за войната излиза военната мемоаристика. Един от първите, А. А. Гречко, по това време министър на отбраната, започва издаването на своите военни мемоари. Мемоарите на Жуков, Конев, Рокосовски, Баграмян и други, макар и редактирани и цензурирани от Главното политическо управление на Съветската армия, представляват уникална и изключително важна изворова база. Съвместно с излезлите в края на 1980-те години пълни и нецензурирани версии военните мемоари имат съществен принос в попълването и осветляването на някои от най-важните Сталинови военностратегически секрети и разкриват обективната картина на колосалните оперативно-стратегически мероприятия на Червената армия, принципите на армейско строителство и бойна подготовка, стратегическите виждания на съветския военен елит за съвременната война и огромния за няколко години темп на нарастване на съветските сухопътни войски.¹⁰

От средата на 80-те години в резултат на откриването на нови секретни фондове и документи се наблюдава същински изследователски бум в научната литература и историческата публицистика. Като цяло обаче започва все по-малко да се издават нови наистина фундаментални научни

изследвания по история на Втората световна война. Новата и сравнително достъпна изворова база (в началото на 1990-те срещу заплащане може да се получи всякакъв, даже и най-секретен документ) се използва за лансирането на комерческо-спекулативни, но популярни тези, привнасящи скандална сензационност при попълването на т.нар. бели петна в историята, особено за ранния период на войната.¹¹

Отново бива вкарана в научна полемика малко позабравената теза за превантивния характер на германското военно нападение срещу СССР. Фактически тази версия се превръща в епицентър на една непозната по своя обсег и ожесточеност научна и пропагандна дискусия. Безусловно повод за нея дава публикуваната през 1992 г. в Русия книга на В. Суворов „Ледоразбивачът: кой започна Втората световна война“.¹² Острият полемичен характер на книгата и нейните продължения, съчетан с безспорния литературен и полемичен талант на автора и очевидната логичност на някои от направените изводи, стимулира научен дебат, надхвърлящ границите на руската военна историография.

Интересът към проблема за готвения изпреварващ съветски военен удар срещу Вермахта се засилва до невероятни размери след публикуването през същата година и пространно анализиран от руския историк В. Данилов оперативен документ на съветския Генерален щаб от май 1941 г., озаглавен „Съображения по плана за стратегическо развърщане на въоръжените сили на Съветския съюз в случай на война с Германия и нейните съюзници“.¹³ В зависимост от тълкуването на „Съображенията“, като „действащ оперативен документ“ или „работна чернова разработка“, оценките са крайно противоречиви. Както много често става на практика, в дискусийните материали за оперативните планове на СССР и реалното равнище на боеспособност на Червената армия в навечерието на войната приведените версии и аргументи повече се допълват, отколкото се опровергават.¹⁴ Навлизаме в характерна историографска ситуация, когато документалната основа не е достатъчна за категорични изводи и изследователските становища се градят на косвени или чисто логически доводи, нещо, от което не е застрахована и настоящата работа.

Преобладаваща тенденция в историографското и военнотеоретичното осветляване на първата немска военна кампания в Съветския съюз през 1941 г. е придържането на по-голямата част от авторите към тезата, че Сталин, който не е бил напълно запознат с намеренията на немците, реално се е стремил да отложи военния конфликт, вземал е, ако не палиативни, то в много отношения хаотични мерки по отбраната на държавната граница. Даже и в последната книга на известния руски познавач на ди-

пломатическите отношения от втората половина на 1930-те години В. Я. Сиполс „Дипломатически тайни. Навечерието на Великата отечествена. 1939 – 1941“ откровено се твърди, че по-голямата част от разузнавателните данни за готвено германско настъпление, постъпващи в Кремъл, са били умело изфабрикувани от немска страна, непълни и в много отношения недостоверни.¹⁵ Според него нито съветското разузнаване, нито разузнаването на други страни успяват да се доберат до плана „Барбароса“. Въпреки че възгледите по този въпрос са диаметрално противоположни, Сиполс счита, че ако Сталин и част от неговите приближени са знаели за „Барбароса“ и тъй като там е записано, че Русия трябва да бъде разбита до приключването на войната срещу Англия, то тогава защо са били необходими безкрайните гадания къде Германия ще насочи главния си удар през 1941 г.: против Англия или против СССР. Трябва да признаем, че в това отношение анализът на Сиполс поставя нови въпросителни и в много отношения разколебава тезите на историци като Некрич, Павлов или Игор Бунич, че Сталин получава копие от „Барбароса“ десет дни (или в най-лошия случай няколко месеца) след неговото утвърждаване от Хитлер.

Авторът споделя съжденията на генерала от МГБ П. А. Судоплатов за грешките на съветското военно ръководство, което не е могло правилно да оцени качествения потенциал на Вермахта и не е очаквало, че главните сили на противника ще бъдат хвърлени срещу Червената армия още в първите часове на войната.¹⁶

Други престижни военни историци и теоретици чрез анализ на оперативното построение на съветските части през май и юни 1941 г. стигат до извода, че СССР се е готвел за превантивна война.¹⁷

Привържениците на първото изследователско направление са по-многобройни и базират своите изводи на три групи фактори, предопределящи началните поражения на Червената армия, която по мнението на академик А. М. Самсонов в „навечерието на войната е притежавала необходимите предпоставки, за да даде нужния отпор на агресора“.¹⁸ Тези фактори са следните:

Първо, едновременната реорганизация и превъоръжаване на по-голямата част от обединенията и съединенията на съветската армия, предприети в условия на нарастваща опасност от военен сблъсък, неизбежно повличат след себе си временно снижаване на общата бойна готовност, съвпадаща по време с началото на войната. По план реорганизацията е трябвало да приключи, ако не през 1942 г. (така смятат част от изследователите), то поне през втората половина на 1941 г. Вторият фактор за неуспех е закъснялото стратегическо развърщане на приграничните окръзи, а